

JO/Erja Mesikämmen, LA Ulla Suotunen

8.10.2026

Kansallisarkisto

Lausuntopyyntö KA/9145/28.02.00/2024

Kansallisarkiston lausuntopyyntö luonnoksesta Kansallisarkiston arvonmäärittämispolitiikka ja arvonmäärittämispolitiikan toimintamalli -asiakirjaksi**1 Johdanto**

Eläketurvakeskuksen näkemyksen mukaan luonnoksen johdanto-osassa tulisi selkeästi määritellä se, miltä osin luonnos koskee myös yksityistä julkista hallintotehtävää hoitavaa toimijaa sen julkisen vallan käyttöön liittyvien asiakirjojen ja tietoa-aineistojen osalta. Kun luonnoksessa mainitaan viranomaisen/julkishallinnon toimija, sillä tulisi tarkoittaa myös yksityistä julkista hallintotehtävää hoitavaa toimijaa. Jos luonnoksen sisältö ei koske molempia, niin se tulisi aina erikseen tuoda esiin (esim. sivulla 11–12: Toimenpidekohdat 3 ja 6 koskevat yksityistä julkista hallintotehtävää hoitavaa toimijaa vain sen aineiston osalta, johon sovelletaan arkistointilakia, nyt tämä ei käy ilmi taulukossa).

On myös tärkeä kiinnittää huomiota käytettävään terminologiaan niin, että se olisi yhtenevä:

- Luvussa 1.1 sivulla 2 käytetään termiä julkishallinnon toimija
- Luvussa 1.1 sivulla 3 käytetään erikseen termiä julkista tehtävää hoitava yksityinen toimija
- Luvussa 1.3 sivulla 5 käytetään termiä julkisen hallinnon toimija

Yksityinen julkista hallintotehtävää hoitava toimija ei ole velvollinen ylläpitämään tiedonhallintamallia, vaan vastaavat tiedot tulee sisällyttää sen ylläpitämään arkistointisuunnitelmaan. Kun tässä asiakirjaluonnoksessa mainitaan tiedonhallintamalli, sillä tulisi tarkoittaa myös yksityisen julkista hallintotehtävää hoitavan toimijan arkistointisuunnitelmaa, ellei toisin todeta (esim. ks. s. 7 alalaita). Huomiot olisi hyvä tuoda esiin asiakirjan alussa ja korostaa sitä, että ne koskevat koko asiakirjaa, jotta soveltamisalaa ei tarvitse erikseen pohdita lukiessa.

Eläketurvakeskus ehdottaa myös, että dataa koskevaa osuutta 1.3.1 tarkennetaan. On hyvä selkiyttää, millaisia toimenpiteitä dataan liittyy suhteessa muuhun aineistoon, jotta se pystytään arvonmäärittämään.

2 Arvonmäärittämispolitiikan ja seulonnan tavoitteet ja toimenpiteet

-

3 Arvonmäärittämispolitiikan ja seulonnan toimintamalli

JO/Erja Mesikämmen, LA Ulla Suotunen

8.10.2026

Eläketurvakeskus katsoo, että organisaatio itse tekisi ensin arvonmäärityksen ja sen pohjalta arkistointiesityksen, joka kattaa vain sellaiset tietoineistot, joita esitetään arkistoitaviksi. Luonnoksen sivulla 13 todetaan, että "toimija ei voi tuhota tietoineistoja ennen alkuperäisen käyttötarkoituksen päättymistä, eikä ennen kuin Kansallisarkisto on päättänyt, ovatko ne tutkimus- ja kulttuuriperintöarvoltaan niin merkittäviä, että ne on arkistoitava".

Eläketurvakeskus esittää sivulla 14 tekstin korjausta seuraavaan muotoon: "Kansallisarkisto päättää, mitkä ovat arkistoitavia, ja mitkä eivät kuulu arkistoitaviin". Nykyinen teksti on muodossa: "Kansallisarkisto päättää, mitkä ovat arkistoitavia ja mitkä määrääjän säilytettäviä".

Eläketurvakeskus huomauttaa myös virheestä sivulla 16. Luvussa 3.2.1. viitataan yleisesti lausuttaviksi asetettavien toimijakohtaisten arkistointipäätösten luonnosten kriteereihin kahdessa kohtaa, mutta niissä viitataan lukuun 7 ja 8, vaikka ohjelunnoksessa asiaa käsitellään luvussa 6.

Eläketurvakeskus haluaa kiinnittää huomiota yhteentoimivuuteen, johon viitataan luvussa 3.2.2 ja luonnoksessa ylipäätään. Tiedonhallintalaissa ei määritellä tiedonhallintamallin laatimisen tapaa, joten eri toimijoiden kuvaukset voivat erota toisistaan. Samoin yksityisten julkista hallintotehtävää hoitavien toimijoiden suunnitelmat, jotka sisältävät tiedonhallintamallia vastaavat tiedot, voivat erota toisistaan niin, ettei yhteentoimivuutta käytännössä tavoiteta. Eläketurvakeskuksen huolena on, että resurssit eivät riitä uusien yhdenmukaisten kuvausten laadintaan. Tällöin riskinä on, ettei arkistointiesityksiä tehdä eikä -päätöksiä saada.

4. Arvonmäärityksen menetelmät ja kriteerit

Eläketurvakeskuksen mielestä olisi hyvä kiinnittää huomiota siihen, että luvussa 4 kriteeriryhmiä koskevissa esimerkeissä huomioitaisiin myös yksityisiä julkista tehtävää hoitavia toimijoita.

4.1 Kriteeriryhmä 1: Tehtävän merkitys

-

4.2 Kriteeriryhmä 2: Toimintaympäristö

-

4.3 Kriteeriryhmä 3: Toimintaprosessi

Eläketurvakeskus katsoo, että luonnoksessa tulisi ohjeistaa tilanteesta, jossa tietovarannon omistajia on useampi tai yhteistä omistajaa ei ole. Sivulla 28 todetaan, että yhteisellä tietovarannolla on aina omistaja, jonka johdolla kehitetään tiedonhallintaa sekä määritellään tietoineistojen säilytys- ja arkistointivastuut. Työeläkeala koostuu useista itsenäisistä toimijoista eikä yhteisillä tietovarannoilla ole yhtä omistajaa. Näin ollen työeläkealan toimijoiden

JO/Erja Mesikämnen, LA Ulla Suotunen

8.10.2026

tulee huolehtia yhteisten tietojen/yhteisissä rekistereissä olevien tietojen säilytys- ja arkistointivastuista yhteisesti.

Eläketurvakeskus ehdottaa yksityisiä julkista tehtävää hoitavia toimijoita koskevia prosesseja mukaan esimerkkeihin monitoimijaprosesseista, joita on kuvattu sivuilla 29–32. Luonnoksen monitoimijaprosesseja koskevassa esimerkkilistauksessa (s.29) ei ollut yhtään julkista hallintotehtävää hoitavaa toimijaa. Myöskään taulukossa (s.29–32) keskeisistä yhteisistä tietovarannoista ei ollut yhtään esimerkkiä tietovarannoista, joita hoitaisivat yksityiset julkista hallintotehtävää hoitavat toimijat.

4.4 Kriteeriryhmä 4: Tietosisältö

-

4.5 Kriteeriryhmä 5: Käyttötarpeet

-

5. Henkilötietojen arkistollinen arvo ja tietosuojavelvoitteet

-

6. Yleisesti lausuttaviksi asettavien toimijakohtaisten arkistointipäätösluonnosten kriteerit

-

Eläketurvakeskus

Katri Raatikainen

Johtaja

Karoliina Kiuru

Johtaja